

Dr. sc. ZDRAVKO PERAN, prof. v. š.
E-mail: zdravko.peran2@si.htnet.hr

DARIJO ŠEGO, dipl. ing. prom.
E-mail: darijo@vus.hr

MARTINA LJUBIĆ, dipl. ing. prom
E-mail: ljubicvus@gmail.com

Veleučilište u Šibeniku
Trg Andrije Hebranga 11, HR – 22000 Šibenik, Republika Hrvatska

NALJEPNICE (VINJETE) U SREDNJOEUROPSKIM DRŽAVAMA

Vignettes in Central European States

1. UVOD

Prometnice s više prometnih traka koje povezuju različite gradove razvijaju se u 20 stoljeću. Od kada one postoje, postoji naum čovjeka da naplati korištenje takvih prometnica. Prihodi od naplate cestarine na ovakvim cestama uvelike pridonose njihovoj daljnjoj razvijenošću, održavanju, financiranju izgradnje takvih prometnica, i dr.

Za naplatu cestarina na autocestama i brzim cestama postoje razni načini i metode. Uporaba naljepnica (vinjeta) za plaćanje cestarina na autocestama i brzim cestama za osobna vozila u nekim državama pokazala se najjednostavnijom zbog načina kupovanja od klasičnih do kupovanja pomoću uporabe interneta i mobilnih tehnologija, te brojnih prednosti što vinjete donose kao što su bolja protočnost prometa, manje rasterećenje lokalnih cesta, povećanje sigurnosti i dr.. Uporaba vinjeta u većini država koje ćemo spominjati počela je 90-ih godina prošlog stoljeća i traje sve do danas.

Ovim radom prikazat ćemo tehničke podatke o vinjetama u nekoliko europskih država koje su članice europske Unije, a poseban naglasak dat ćemo na Hrvatskoj susjednim i bliskim državama Austriji, Sloveniji i Mađarskoj.

2. VINJETE

Vinjete (engl. Vignette) su male obojene naljepnice koje su zaljepljene na cestovna motorna vozila koja se kreću po autocestama i brzim cestama, a služe za naplatu cestarine. Vinjete su napravljene tako da je njihovo stavljanje i skidanje s motornog vozila lako, jednostavno i bez ikakvog oštećenja vozila. Vinjete na cestovnom vozilu moraju biti jasno naljepljene i označene (slika 1), te lako dostupne korisnicima cestovnih motornih vozila i službenim osobama radi kontrole uporabe vinjeta. Ljepljenje vinjete na cestovno motorno vozilo označava da je cestarina za odgovarajuće autoceste i brze ceste plaćena. Vinjeta se ne može prenositi na drugo vozilo, te se vožnja bez vinjete kažnjava velikim novčanim iznosima. Vinjete često vrijede za različita vremenska razdoblja pa tako postoje tjedne, mjesečne, polugodišnje i godišnje vinjete, dok u nekim državama postoji i jednodnevna vinjeta.

Vinjeta se mora nalaziti:

- Za automobile - unutar prednjeg stakla na lijevoj vozačkoj strani ili na sredini prednjeg stakla pri vrhu;
- Za motocikle - na dijelovima koji su lako vidljivi i dohvatljivi.

Slika 1. Položaj vinjete za automobile

Izvor: <http://www.ezv.admin.ch/>

Vinjete za cestovna motorna vozila nalaze se u uporabi u nekoliko država članica Europske Unije: Austriji, Sloveniji, Češkoj, Poljskoj, Mađarskoj, Slovačkoj, Bugarskoj i Rumunjskoj. U Francuskoj i Njemačkoj su bile u uporabi ali su ukinute. Od ostalih država Europe vinjete se koriste u Švicarskoj.

Eurovinjete se za plaćanje cestarine za autoceste i brze ceste za cestovna motorna teretna vozila koriste u nekoliko država članica Europske Unije: Njemačkoj, Belgiji, Nizozemskoj, Luxemburgu, Danskoj i Švedskoj.

Vinjete su lako dostupne i njihova kupovina moguća je na različitim mjestima npr. benzinskim postajama, cestovnim odmaralištima, graničnim prijelazima itd., dok se u novije vrijeme mogu kupiti putem interneta (E-Vinjete) i pomoću mobilnih telefona.

E-Vinjete su fleksibilan, siguran i troškovno prihvatljiv sustav plaćanja cestarine. Kao inovativni i razvojni sustav E-Vinjete predstavljaju alternativu klasičnim vinjetama. One se temelje na elektroničkom pravu korištenja, dok papirnati dokumenti i razne deklaracije nisu potrebne. Prednosti E-vinjeta su: kupovina na različite načine (internet, *call* centri, SMS.,), mali rizik od krađe i manipulacije, usklađenost sa smjernicama Europske Unije.

3. VINJETE U EUROPSKIM DRŽAVAMA

U Europi se vinjete koriste u Republici Češkoj, Poljskoj, Slovačkoj, Bugarskoj, Rumunjskoj, Austriji, Sloveniji, Mađarskoj i Švicarskoj. Sve nabrojane države članice se u Europske Unije, osim Švicarske.

Republika Češka

U Republici Češkoj uporaba vinjeta za plaćanje cestarine na autocestama i brzim cestama uvedena je 1995. godine. Za komercijalna vozila težine iznad 12t metoda plaćanja cestarina na autocestama putem vinjeta obavezna je od 2007. godine.

Mogu se kupiti tjedne, mjesečne i godišnje vinjete (one vrijede 14 mjeseci npr. od 01.12. 2007. god. do 31.01.2009. god.). Za korištenje autocesta i brzih cesta potrebno je plaćati cestarinu kupnjom vinjete, koja mora biti nalijepljena na vjetrobransko staklo s unutarnje strane. Vinjeta se može kupiti na većim benzinskim postajama, kioscima, u auto klubovima, i na svim graničnim prijelazima. Vinjeta na vozilu mora biti pravilno nalijepljena i mora se nalaziti na dobro vidljivom mjestu.

Ako naljepnica – vinjeta nije na vidljivom mjestu i ne može se dokazati njena kupnja kazna iznosi od 5000 CZK¹ do 500000 CZK.

Tablica 1. prikazuje cijene vinjeta u Češkim Krunama u Republici Češkoj za 2008. godinu.

¹Češka Kruna – službena valuta u Republici Češkoj

Tablica 1.Cijena vinjeta u Češkoj za 2008 god.

Vrijeme trajanja vinjete	Težina vozila	
	do 3,5t	od 3,5t do 12t
godišnja	1000 CZK	8000 CZK
mjesečna	330 CZK	2200 CZK
tjedna	220 CZK	750 CZK

Izvor: <http://www.ceskedalnice.cz/>

Slika 2 pokazuje primjer godišnje vinjete u Češkoj za vozila težine do 3,5 t , a slika 3 primjer godišnje vinjete za vozila težine od 3,5t do 12t. Slika 4 prikazuje na kojim se autocestama i brzim cestama u Češkoj koriste vinjete (dionice označene tamno zelenim bojama).

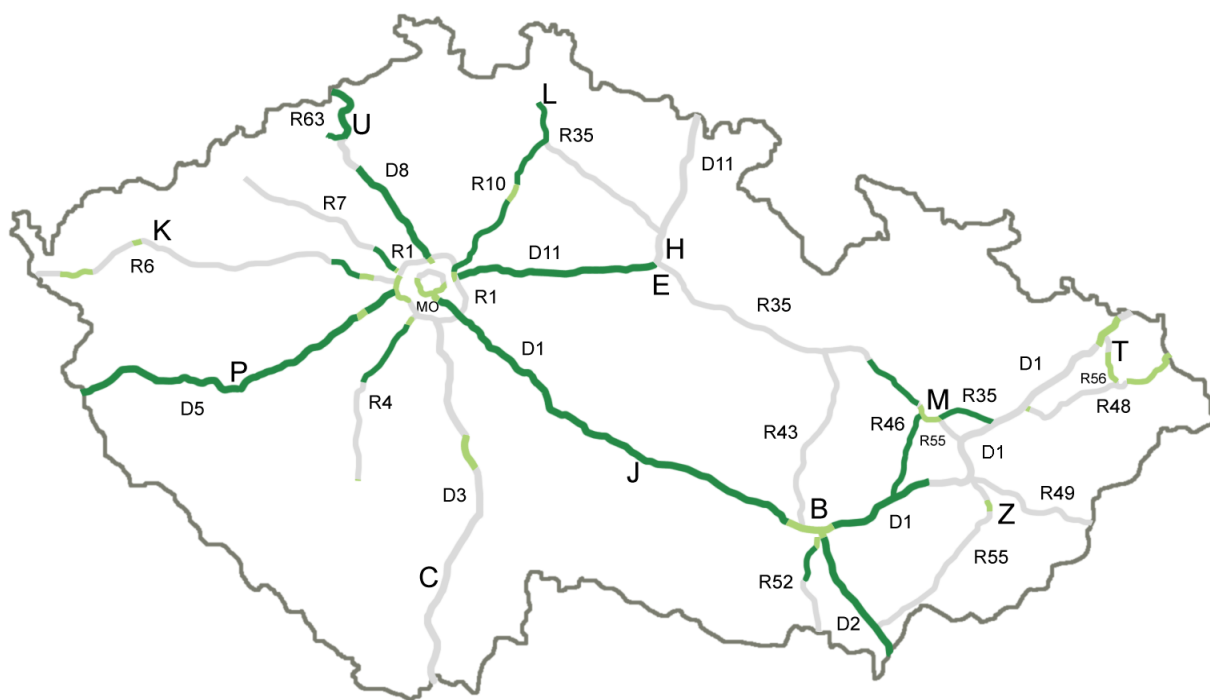
Slika 2. Godišnja vinjeta za 2008 godinu za vozila težine do 3,5t

Izvor: <http://www.ceskedalnice.cz/>

Slika 3. Godišnja vinjeta za 2008 godinu za vozila težine od 3,5t do 12t

Izvor: <http://www.ceskedalnice.cz/>

Slika 4. Prikaz mreže autocesta i brzih cesta u Republici Češkoj gdje se koriste vinjete

Izvor: <http://www.ceskedalnice.cz/>

Slovačka

U Slovačkoj plaćanje cestarina putem vinjeta se primjenjuje na otprilike 750km brzih cesta, autocesta. Primjenjuje se za sve kategorije vozila. Za sva vozila mogu se kupiti godišnje (slika 5), mjesečne i 8-dnevnednevne vinjete, te dnevne vinjete za vozila težine preko 3.5t. Cijene ovise o maksimalnoj dopuštenoj nosivosti vozila (težini). Također, cijene su određene administrativno i ne uključuju trošak održavanja ili izgradnje cesta. Između 2000. i 2005., prihodi od prodaje vinjeta za autoceste su se utrostručili, zahvaljujući porastu tržišta kao i porastu cijene vinjeta. 2004. godine Slovačke su autoceste zabilježile godišnji rast od 75% tj. 1120 milijuna SKK² (30.2 milijuna €³) te 2005. za dodatnih 46% ma sveukupno 1600 milijuna SKK.

Ceste na kojima se ne plaća cestarina označene su natpisom **BEZ UHRADY**.

Tablica 2. prikazuje cijene godišnjih vinjeta za 2007. godinu u Slovačkoj izražene u Eurima.

Tablica 2. Cijene godišnjih vinjeta u Slovačkoj za 2007 godinu.

Težina vozila	Cijena vinjete
do 3,5t	32 Eura
do 12t	386 Eura
preko 12t	800 Eura

Izvor: <http://www.hrvatskiprijevoznik.hr/>

² Slovačka Kruna - službena valuta u Slovačkoj

³ Euro - jedinstvena valuta koja se primjenjuje u većini starih država članica Europske Unije, dok je od novih članica Euro u uporabi jedino u Sloveniji

Slika 5. Godišnja vinjeta u Slovačkoj za 2007 godinu.

Izvor: http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Maut_rocna_slvovakia_2007.jpg

Bugarska

U Bugarskoj vinjete su potrebne za sve vrste i tipove cesta, osim za ulice i ceste unutar gradova, sela kao i za cestovne prstenove koji okružuju gradove. Postoje 3 kategorije vozila na temelju kojih se kupuju odgovarajuće vinjete:

- K-1 cestovna vozila prve kategorije: su cestovna teretna vozila sa više od dvije osovine, kamioni s više prikolica, auto dizalice, specijalna vozila za transport teških tereta te ostala specijalna motorna cestovna vozila, autobusi, itd..
- K-2 cestovna vozila druge kategorije: su sva putnička transportna vozila s više od 8 sjedala uključujući vozačko sjedalo i sva teretna vozila s dvije osovine kao npr. auto dizalice, konstrukcijska oprema, specijalna teretna vozila za transport teških i velikih tereta, te ostala specijalna motorna vozila (s dvije i više osovine), itd..
- K-3 cestovna vozila treće kategorije: su sva putnička vozila do osam putničkih sjedećih mjesta te sva vozila težine ispod 3,5t

U Bugarskoj se prodaju tjedne, mjesečne i godišnje vinjete, a početkom 2007. uvedene su i dnevne vinjete.

Tjedne i mjesečne vinjete vrijede za određeni vremenski period neovisno o tjednom i mjesečnom kalendaru, dok godišnje vinjete vrijede od 01. siječnja tekuće godine do 31. siječnja naredne godine npr. od 01.12.2006 god. do 31.01.2008 god.

U tablici 3 prikazane su cijene vinjeta u Eurima u Bugarskoj za 2008 godinu.

Tablica 3. Cijene vinjeta izražena u eurima za 2008 godinu.

Kategorija vozila	Vrijeme trajanja vinjete			
	dnevna	tjedna	mjesečna	godišnja
1a kategorija	7 €	31 €	88 €	537 €
2a kategorija	7 €	18 €	49 €	281 €
3a kategorija	-	5 €	13 €	34 €

Izvor: http://www.aebtri.com/Default_en.aspx?Layout=Layouts/InsideEN&Page=EPageCE

Austrija

Od 1997. godine u Austriji se za plaćanje autocesta i brzih cesta koriste vinjete, uz iznimku nekih dionica kod kojih se cestarina plaća na naplatnim postajama. Za sveukupnu mrežu autocesta i brzih cesta gdje se koriste vinjete i za njihovu prodaju na više od 7500 prodajnih mjesta brine austrijsko poduzeće za autoceste ASFINAG sa sjedištem u Beču.

Poduzeće ASFINAG brine o planiranju, financiranju, izgradnji i održavanju cjelokupne mreže autocesta i brzih cesta koje imaju duljinu više od 2100 kilometara.

U Austriji od uvođenja sustava vinjeta je prodano više od 21 milijun vinjeta koje vrijede za različita vremenska razdoblja. Postoje koridor vinjete, desetodnevne, dvomjesečne i godišnje vinjete (slika 6).

Vinjete vrijede za pojedinačno vozila i ne mogu se prenijeti na drugo vozilo. Svaka vinjeta sadrži posebne sigurnosne karakteristike pomoću kojih se može lako utvrditi da li je ona skinuta i stavljena na drugo vozilo. Na vinjeti koja je skinuta sa stakla vozila riječ "nevažeća" pojavljuje se na lijevom i desno rubu i na onom dijelu koji pokazuje vremensku vrijednost vinjete, te se takva vinjeta proglašava nevažećom.

Kratkotrajne vinjete se na mjestu prodaje moraju prije naljepljivanja probušiti. Vinjete koje nisu probušene ili naljepljene ne vrijede! Kontrolu vinjeta provode policijski službenici i službenici ASFINAG-a koji nadziru isticanje vinjete. U slučaju neurednog plaćanja cestarine, na licu mjesta naplaćuje se zamjenska cestarina.

Kod motornih vozila s prikolicama za utvrđivanje visine cestarine mjerodavna je samo maksimalno dozvoljena težina vučnog vozila (za prikolice se ne mora kupovati vinjeta).

Šest posebnih dionica koje podliježu naplati cestarine na naplatnim postajama putem cestovnih kartica, izuzeto je od obveze isticanja vinjete, to su:

- **A9 Bosruck tunel / Gleinalm tunel** na Pyhrn autocesti koji se nalaze između ulaza Spital i ulaza Ardning na autocestu i čvorišta između St. Michael i Ubelbach.
- **A 10 Tauern tunel** na Tauern autocesti koji se nalazi između čvorišta Flachau i Rennweg,
- **A 11 Karavanke tunel** na Karavanke autocesti, koji je između čvorišta St. Jacob u Rosentalu i Austrijske granice u tunelu,
- **S 16 Arlberg tunel** na Arlberg autocesti, koji se nalazi između čvorišta St. Anton i Langen u blizini Arlberga,
- **A 13 Brenner autoput.**

Cestovne kartice za ove dionice vrijede za cestovna motorna vozila kategorije A (motocikli) i kategorije B (putnička vozila maksimalne težine do i uključujući 3,5t). Cijena godišnje cestovne kartice iznosi 87 Eura, koja vrijedi samo za jedno vozilo i za jednu od ovih dionica.

Ako vozač cestovnog vozila već posjeduje jednu godišnju karticu kategorije A ili B, prilikom daljnje kupnje godišnje kartice ostvaruje popust od 40 Eura, te ga godišnja kartica košta 47 Eura. Godišnja kartica nije raspoloživa za autocestu A 11 Karavanke.

Tablica 4 prikazuje cijene godišnjih kartica za dionice koje podliježu naplati cestarine na naplatnim postajama putem cestovnih kartica.

Tablica 4. Cijene godišnjih kartica za dionice koje podliježu naplati cestarine na naplatnim postajama putem cestovnih kartica.

Oznaka i dionica autoceste	Cijena godišnje kartice	Cijena godišnje kartice s popustom
A 9 Pyhrn autocesta	87 €	47 €
A 10 Tauern tunel	87 €	47 €
A 13 Brener autocesta	87 €	47 €
S 16 Arlberg tunel	87 €	47 €

Izvor: <http://www.asfinag.at/>

Slika 6. Godišnja vinjeta u Austriji za 2008 godinu

Izvor: <http://www.asfinag.at/>

Osim uobičajenih vinjeta u Austriji postoji i tzv. koridor vinjeta.

Koridor vinjeta je vinjeta namijenjena cestovnim motornim vozilima težine do 3,5t. koja se koristi na koridoru autoceste A4 od ulaza Horbranz na Austrijsko – Njemačkoj granice do izlaza Hohenems na Austrijsko – Švicarskoj granici u duljini od 23 km (slika 7). Koridor vinjeta vrijedi 24 sata, a cijena iznosi 2 Eura za jedan smijer, te 4 Eura za oba smijera. Vinjeta se može kupiti na graničnim prijelazima, kioscima, odmaralištima na autocesti i dr..

Vozači koji već koriste ostale važeće vinjete u Austriji ne moraju kupovati koridor vinjetu.

Slika 7. Prikaz pravca korištenja koridor vinjete.

Izvor: <http://www.asfinag.at/>

Cijene vinjeta su utvrđene u dogovoru s Ministrom za Promet, Inovacije i Tehnologiju i u suglasju s Ministrom za Financije. Cijene vinjeta su različite, ovisno o vrsti vozila i trajanju korištenja, a u njima je uračunato 20% poreza na promet.

Slijedeće cijene su uređene po pravilniku za cijene vinjeta donesenom 2007 godine, po članku BGBl. II Nr. 141/2007. i iznose:

Cijena godišnje vinjete za 2008 godinu iznosi:

- za motocikle 29,50 €,
- za višeosovinska vozila, čija ukupna težina iznosi ne više od 3,5t 73,80 €.

Cijena dvomjesečne vinjete koja vrijedi od 01.12.2007 godine iznosi:

- za motocikle 11,10 €,
- za višeosovinska vozila, čija je najveća težina do 3,5t 22,20 €.

Cijena desetodnevne vinjete koja vrijedi od 01.12.2007 godine iznosi:

- za motocikle 4,40 €,
- za dvoosovinska vozila, čija težina doseže do 3,5t iznosi 7,70 €.

U Austriji postoje vozila koja ne moraju imati vinjete, a to su: vojna vozila, vozila sa plavim ili drugim sigurnosnim svjetlima, vatrogasci, vozila policije, hitne pomoći, vozila sa oznakama NATO saveza, vozila različitih mirovnih međunarodnih organizacija, vozila OSCE-a, vozila stranih vatrogasaca, vozila stranih hitni pomoći s odgovarajućim signalnim svjetlima, vozila stranih diplomatskih predstavništava, vozila težine više od 3,5t, te vozila međunarodnih organizacija koje imaju sklopljen sporazum s Austrijskom vladom.

Također vozila koja koriste domaće i strane osobe s invaliditetom koje imaju prebivalište i boravište u Austriji mogu dobiti vinjete besplatno s tim da moraju donijeti odgovarajuće i valjane potvrde u socijalnu službu u mjestu u kojem stanuju, te na temelju toga dobivaju svoje vinjete.

Korištenjem vinjeta može se ostvariti ušteda novca npr. sa koridor vinjetom vozite se od Austrijsko – Njemačke granice do Austrijsko – Švicarske granice za samo 2 €, štedite vrijeme, živce i pridonosite očuvanju okoliša. Vožnjom autocestom izbjegava se gužva u području grada čime se izravno pridonosi povećanju sigurnosti pješaka i ostalih sudionika u prometu u gradovima i manjim mjestima.

Slovenija

Slovenija pripada krugu zemalja koje su autoceste gradile kreditima ili koncesijama. Dosadašnjim sustavom naplate (prema prijednim kilometrima) sredstva od cestarina usmjeravala su se u vraćanje uloženog kapitala za gradnju autocesta i u njihovo održavanje.

Od 1.srpnja 2008. korištenje ukupno 576 km autocesta i brzih cesta naplaćuje se primjenom polugodišnjih i godišnjih vinjeta. Vinjete je slovenska vlada uvela prvenstveno s ciljem povećanja financijske održivosti i većeg priljeva sredstava. Cijena cestarine tako je povećana za 500% . Tako se stvara dodatni izvor prihoda ne samo za izgradnju i održavanje autocesta već i za zaštitu okoliša i ravnomjerniji razvoj svih javnih prometnih sustava.

Samo u prvih mjesec dana od uvođenja, slovenska državna agencija za autoceste (DARS) je prodala više od 1,2 milijuna vinjeta. Zараđeno je više od 42 mil. eura, čak petina prihoda iz 2007.godine kada je zarađeno oko 220 mil.eura. Kazna za nekorištenje vinjete kreće se od 300 Euro pa sve do 800 Eura.

Vinjete su prijelazno rješenje do uvođenja elektronske naplate cestarina (koja se planira uvesti slijedeće godine za teretna vozila, a 2010. za osobna vozila). Za vozila čija najveća dopuštena masa prelazi 3,5t cestarina će se do uvođenja elektronske naplate plaćati po starom sistemu- na naplatnim postajama. Slika 8 prikazuje polugodišnju vinjetu u Sloveniji.

Slika 8. Polugodišnja vinjeta u Sloveniji

Izvor: <http://www.dars.si/>

Uvođenje vinjeta bilo je popraćeno brojnim prosvjedima i negodovanjima niza europskih nacionalnih automobilističkih klubova, zbog razmjerno visokih cijena vinjeta (tablica 5) i zbog toga što Slovenija nije uvela vinjetu za razdoblje kraće od pola godine (Austrija ima desetodnevnu vinjetu po cijeni od 7,7 eura). Time se posredno diskriminiraju strani vozači u tranzitu, a prve analize govore da su ti korisnici slovenskih autocesta zbog obveze kupnje polugodišnje vinjete najviše oštećeni. Zbog neuvođenja vinjeta za kratka vremenska razdoblja Slovenija je dobila oštar prosvjed Europske komisije. Slovenska vlada najavila je uvođenje vinjeta za kratka vremenska razdoblja od 01.01.2009 godine.

Tablica 5. Cijene vinjeta u Sloveniji u eurima za 2008.godinu

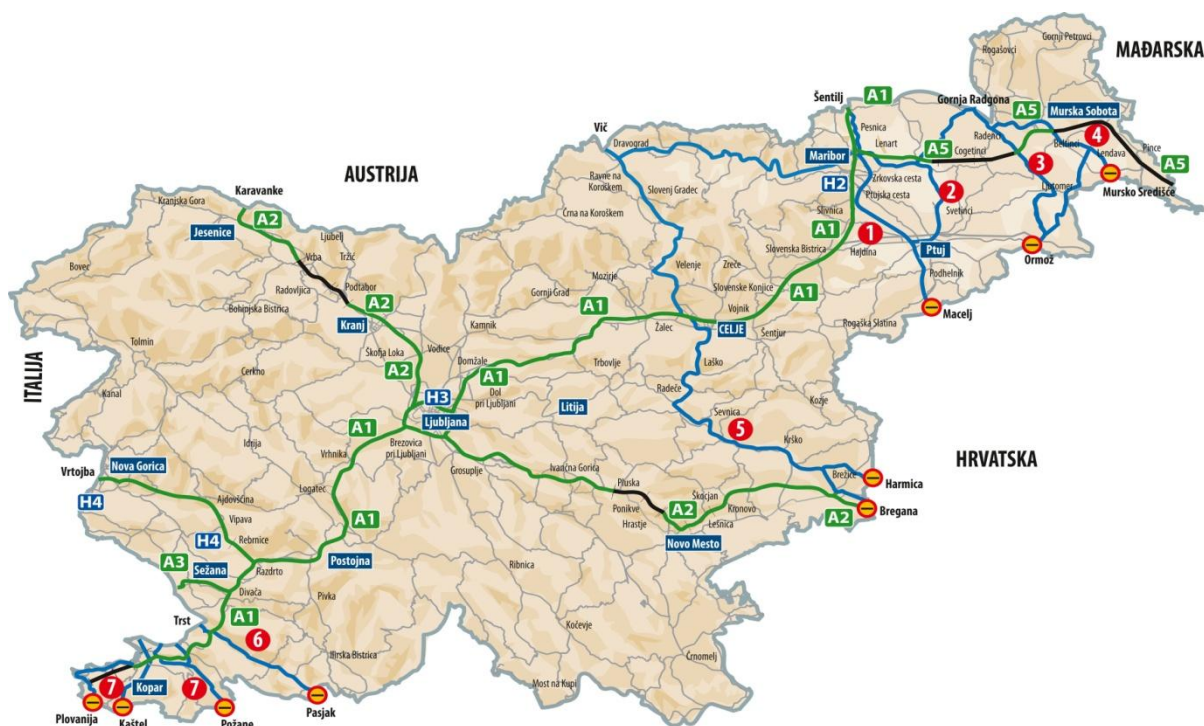
Vrsta vinjete	Cijena
Godišnja vinjeta za motorna vozila do najveće dopuštene mase 3 500kg	55 eura
Polugodišnja vinjeta za motorna vozila do najveće dopuštene mase 3 500 kg	35 eura
Godišnja vinjeta za motorkotače	27,50 eura
Polugodišnja vinjeta za motorkotače	17,50 eura

Izvor: <http://www.dars.si/>

Slovenska vlada “brani” vinjete i visoku cijenu opravdava činjenicom da nisu prekršili nikakve europske propise i zakone. Njihovo uvođenje su opravdali i ogromnim tranzitnim prometom koji u nekoliko valova godišnje prijede njihovim teritorijem. Ta se odluka tumači i činjenicom da je Slovenija zbog velikog opterećenja tranzitnim prometom, već kažnjavana od Europske unije zbog velike emisije ispušnih plinova.

Kao prednost vinjeta slovenska vlada ističe brži protok cestovnog prometa i osjetno smanjenje emisije štetnih plinova i s tim povezanih troškova. Podaci koje je objavio slovenski DARS pokazuju kako je ispunjen cilj rasterećenja lokalnih cesta, promet se ubrzao, a lokalno stanovništvo je znatno više počelo koristiti autoceste.

Slika 9. prikazuje autoceste i brze ceste u Sloveniji (zeleno su označene autoceste na kojima je obvezna vinjeta, a plavo alternativni pravci).

Slika 9. Prikaz autocesta i brzih cesta u Sloveniji (zeleno su označene autoceste na kojima je obvezna vinjeta, a plavo alternativni pravci)

Izvor: <http://www.dars.si/>

Mađarska

Mađarska je uvela sustav vinjeta za plaćanje cestarine kako bi zamijenila dotadašnji sustav plaćanja na naplatnim kućicama. Vinjete su odmah nakon uvođenja postale popularne jer su omogućavale vozačima uporabu autocesta i brzih cesta diljem zemlje za pristupačnu i jeftiniju cijenu. Sustav e-vinjeta je uveden od 01.01.2008 godine kao nasljednik prijašnjeg sustava vinjeta naljepnica. Održavanje razvijene mreže autocesta u Mađarskoj bilo bi nemoguće kad vozači ne bi participirali u financiranju sustava. Vozači plaćaju cestarinu kupnjom E-vinjete. Glavna prednost sustava vinjeta koji je uveden 2001. godine kao način plaćanja cestarina u Mađarskoj je to što se vinjete mogu kupiti na različite načine i na različitim, mjestima (odmaralištima, kioscima i dr.), a od 2008 godine se mogu kupiti putem Interneta, SMS-a, telefonskih poziva kojima je moguće plaćati kreditnim karticama ili terećenjem telefonskog računa.

Novi sustav omogućava puno bržu uslugu i eliminira troškove printanja i distribucije fizičkih vinjeta. Troškovi fizičkih vinjeta su u 2007 godini iznosili oko 250 milijuna HUF⁴. Nedostatak je da cijene vinjeta (tablica 6) ne ovisi o prijeđenim kilometrima, pa je isplativo onima koji se autocestom voze redovito na dulje relacije za razliku od onih koji voze na kraće udaljenosti. Cijenu vinjeta u Mađarskoj određuje Ministarstvo gospodarstva i prometa. Slika 10 pokazuje vinjetu u trajanju od 4 dana u Mađarskoj za 2007 godinu.

Slika 10. Mađarska 4-o dnevna vinjeta za 2007 godinu

Izvor: http://en.wikipedia.org/wiki/Image:H-vignette_2007.jpg

Kupovanje e-vinjeta je u stalnom porastu . U prvih 11 mjeseci 2007. godine vozači cestovnih motornih vozila su kupili 25% vinjeta više nego u istom razdoblju 2006 .godine. Prilikom kupnje e-vinjete treba navesti kategoriju i vrstu vinjete, datum od kojeg vinjeta počinje vrijediti, te broj registarske pločice vozila s međunarodnom automobilskom oznakom države. Sustav vinjeta ove zemlje se razlikuje od drugih upravo po tome što se pri kupnji vinjete registrira broj tablice vozila u bazu podataka ,čime je omogućena veća 24-satna kontrola nadzornim sustavom. Kupac prilikom kupnje dobiva kupon-vaučer kao potvrdu o kupnji vinjete koji je obvezan čuvati godinu dana od prestanka važenja vinjete,što je ujedno i rok za izdavanje eventualne kazne za upravljanje autocestama bez propisane vinjete.

Nudi se mogućnost e-vinjete za 4 dana, 10 i mjesec dana, a na ovakvo rješenje naveo ih je velik trošak tiskanja i distribucije dosadašnjih vinjeta. Trenutni sustav naplate bez ograničenja broja putovanja ne uzima u obzir prijeđene kilometre. Stručnjaci smatraju da će sustav E-vinjeta uskoro postati sve neekonomičniji i neprihvatljiviji s obzirom da se cestovna mreža širi i razvija, te vozači koji voze na kratkim relacijama neće htjeti kartu za nekoliko dana ili tjedana, koju mogu koristiti po cijeloj zemlji. Uvođenje elektroničkog sustava naplate prema prijeđenim kilometrima planira se za 2009.godinu (za teretna vozila). Na čitavoj mađarskoj mreži cesta u nadležnosti tamošnjih tvrtki, 70% mreže se naplaćuje dok je 30% besplatno. Slika 11 prikazuje autoceste označene žutom bojom u Mađarskoj gdje se koriste vinjete.

Trenutni mađarski sustav razlikuje 4 kategorije vozila, temeljene na maksimalnoj dopuštenoj masi:

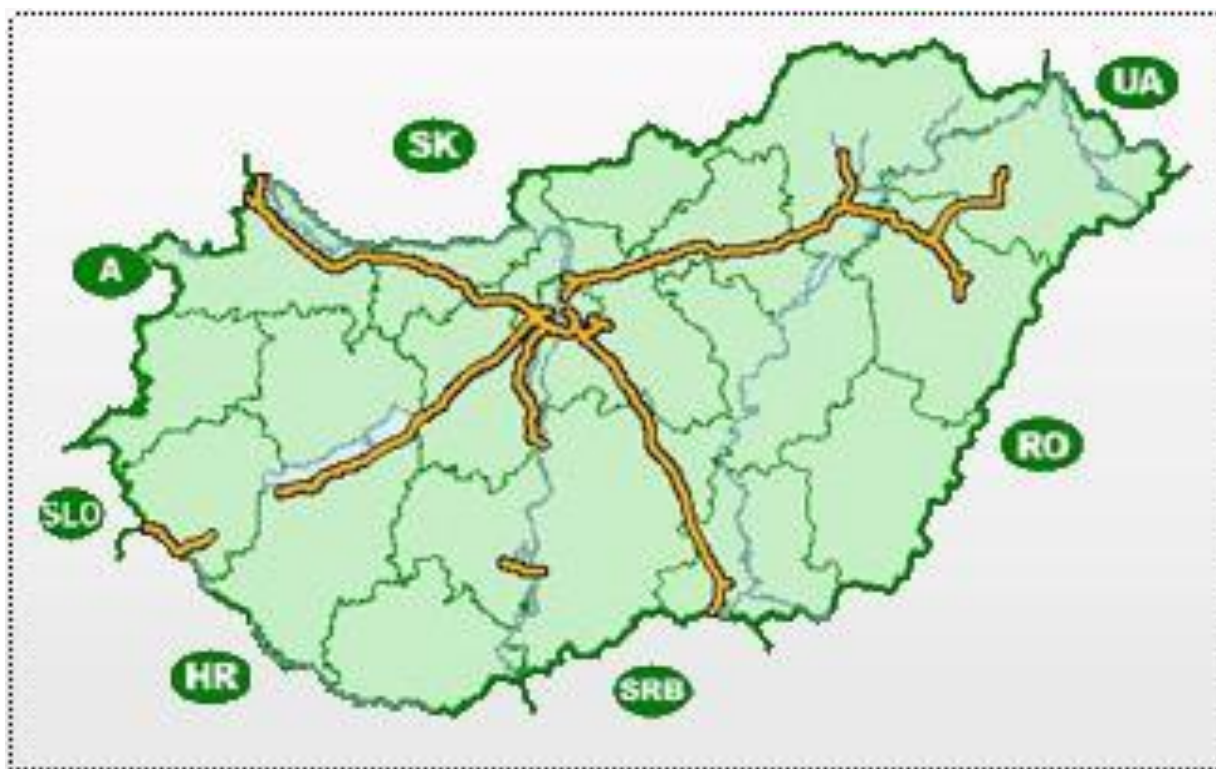
1. kategorija D1 - motorna vozila do najveće dopuštene mase 3,5t
2. kategorija D2 - motorna vozila s prikolicom najveće dopuštene mase od 3,5-7,5t
3. kategorija D3 - motorna vozila s prikolicom najveće dopuštene mase od 7,5-12t
4. kategorija D4 - sva ostala motorna vozila.

⁴HUF – Mađarska forinta, službena valuta u Mađarskoj

Tablica 6. Cijene vinjeta u Mađarskoj u mađarskim forintama za 2008.godinu

Kategorija	1 dnevna vinjeta	4 – dnevna vinjeta			Tjedna vinjeta	Mjesečna vinjeta	Godišnja vinjeta
		01.01.2008	05.01.2008	01.10.2008			
		04.30.2008	09.30.2008	31.12.2008.			
D1	-	1170	1530	1170	2550	4200	37200
D2	2760	-	-	-	6600	12600	106500
D3	2760	-	-	-	10200	18000	159000
D4	2760	-	-	-	13200	22500	198000

Izvor: <http://www.motorway.hu/>

Slika 11. Prikaz autocesta gdje se koriste vinjete

Izvor: <http://www.teretna-vozila.com/>

Švicarska

Za korištenje nacionalnih autocesta od 1985. godine Švicarska je uvela cestovni porez na motorna vozila i prikolice težine do 3,5t.

Porez za korištenje nacionalnih autocesta mora se platiti za cijelu godinu, novac od kupovine naljepnica (vinjeta) ne vraća se. Cijena godišnje vinjete za korištenje autocesta u Švicarskoj stoji 40 CHF⁵ ili 25 € (Eura), te vrijedi 14 mjeseci npr. od 01.12.2006 g. do 31.01.2008 g..

Neka vozila su oslobođena kupnje vinjeta kao što su: vozila hitne pomoći, policije, vatrogasci, vojna vozila, vozila međunarodnih organizacija koja imaju sklopljen ugovor sa Švicarskom vladom i sl. Kazna za vozila koja nemaju vinjetu iznosi od 100 CHF na više.

Na slici 12 prikazan je primjer godišnje vinjete za 2008 godinu.

Slika 12. Godišnja vinjeta za 2008 godinu u Švicarskoj.

Izvor:

http://www.deutschepost.de/dpag?tab=1&skin=hi&check=no&lang=de_EN&xmlFile=1016802

⁵ Švicarski Franak – službena valuta u Švicarskoj

4. EUROVINJETE U ŠVEDSKOJ

Eurovinjete su načini plaćanja cestarina za autoceste i brze ceste za cestovna motorna teretna vozila koja se koriste u nekoliko država članica Europske Unije, među njima i Švedskoj.

Švedska je zajedno s Belgijom, Nizozemskom, Luxemburgom, Danskom i Njemačkom potpisala sporazum u kojem stoji da Eurovinjeta kupljena u jednoj od ovih država također vrijedi za sve države potpisnice sporazuma.

U Švedskoj vrijede drugačiji propisi i pravila za teretna vozila koja su registrirana u Švedskoj i teretna vozila koja nisu registrirana u Švedskoj. Eurovinjete se odnose na kamione, kamione s prikolicom, kamione ukupne težine 12t i više koji se koriste autocestama.

Za teretna vozila postoje jednodnevne, tjedne, mjesečne te godišnje vinjete. Cijena vinjete ovisi o broju osovina vozila, kategoriji vozila (Euro 0, Euro 1, Euro 2), i vremenskom periodu za koji se kupuju.

Tablica 7 nam pokazuje cijene Eurovinjeta za 2008 godinu u švedskoj u švedskim krunama (SEK).

Tablica 7. Cijene Eurovinjeta u Švedskoj za 2008 godinu u švedskim krunama

Vrijeme trajanja vinjete	Vozila s max. 3 osovine			Vozila s max. 4 osovine		
	Euro 0	Euro 1	Euro 2	Euro 0	Euro 1	Euro 2
1 dan	72 SEK	72 SEK	72 SEK	72 SEK	72 SEK	72 SEK
1 tjedan	236 SEK	209 SEK	182 SEK	373 SEK	336 SEK	300 SEK
1 mjesec	874 SEK	774 SEK	683 SEK	1411 SEK	1275 SEK	1138 SEK
1 godina	8743 SEK	7741 SEK	6831 SEK	14117 SEK	12751 SEK	11385 SEK

Izvor:

<http://www.skatteverket.se/skatter/fordon/vagavgiftereng.4.61589f801118cb2b7b2800010396.html>

5. VINJETE U HRVATSKOJ

U Hrvatskoj za plaćanje cestarine na autocestama trenutačno se koristi klasični način plaćanja putem gotovine, raznih kartica te sustav elektronske naplate cestarina (ENC). Trenutačni sustav naplate cestarina iziskuje znatno veće troškove zbog novih naplatnih mjesta, ali i gradnje dodatnih mostova za naplatu. Najnoviji primjer su planovi poduzeća Hrvatskih autocesta da u izgradnju 10-ak novih naplatnih kućica na dionici autoceste Karlovac – Zagreb malo prije naplatnih kućica Lučko ulože oko 20 milijuna Eura⁶.

U Hrvatskoj bi se osim postojećih sustava naplate cestarine na autocestama trebalo razmisliti o uvođenju sustava vinjeta za naplatu cestarina na autocestama u Republici Hrvatskoj.

Vinjete bi hrvatskim građanima donijele mnoge koristi jer bi se puno više ljudi odlučilo ići autocestom nego danas zbog jedinstvene cijene određene vinjete i njenog vremenskog trajanja. Svakodnevno mjenjanje i visoka cijena goriva te sadašnje relativno visoke cijene cestarina za hrvatski standard odvlači jedan dio vozača od korištenja autocesta, te se koriste alternativnim pravacima. Temeljni razlozi za uvođenje vinjeta jesu njihova jednostavna uporaba, povećanje prometa na autocestama, ušteda vremena čekanja na naplatnim kućicama zbog direktnog prolaženja naplatnih kućica, veća mogućnost gradnje novih priključnih čvorova, rasterećenje paralelnih cesta, bolje korištenje objekata uz autoceste za potrebe okolnih gradova i naselja, veća sigurnost prometa na autocestama i okolnim mjestima i gradovima, povećanje prihoda od cestarina, doprinos zaštiti okoliša i povećanje cijena zemljišta uz autoceste.

U prednosti naplate cestarine putem vinjeta spada ponajprije jednostavno prikupljanje sredstava, nema potrebe za gradnjom skupe infrastrukture i izbjegavaju se moguće gužve i zastoji zbog naplaćivanja, vinjetu kupuju i plaćaju korisnici koji se autocestom koriste i više puta dnevno, kao i oni koji se njome koriste povremeno.

Jedini nedostatak uvođenja vinjeta bili bi gubitci radnih mjesta na naplatnim kućicama.

⁶ Ovaj podatak objavljen je u emisiji Dnevnik na Hrvatskoj RadioTeleviziji

6. ZAKLJUČAK

Dok Hrvatska, kao i većina država zapadne Europe (stare članice Europske Unije) za plaćanje cestarina na autocestama koristi klasični način plaćanja na naplatnim kućicama i elektronsku naplatu cestarine, većina država srednje Europe (nove članice Europske Unije, uključujući Austriju kao staru članicu) za naplatu cestarine za osobna vozila na autocestama koriste vinjete.

Vinjeta kao način plaćanja cestarine na autocestama i brzim cestama jednostavna je za primjenu zbog malih dimenzija koje su kao samoljepljive sličice za albume i zbog rukovanja jer se samo nalijepi na prednje vozačko staklo s unutrašnje strane. Možemo ih kupiti na različitim prodajnim mjestima i na različite načine od klasičnih do uporabom modernih tehnologija, gdje u tome prednjači Mađarska. Dok Hrvatska razmišlja o njenom uvođenju s naglaskom da to neće biti u skoro vrijeme naši susjedi koji koriste vinjete ostvaruju brojne prednosti njenom uporabom.

Uporaba vinjete donose brojne prednosti kao što su bolja i veća protočnost vozila na autocestama zbog nepotrebnog zadržavanja na naplatnim kućicama, ušteda vremena i živaca zbog izbjegavanja gužvi na naplatnim kućicama, povećanje sigurnosti, manje rasterećenje lokalnih i ostalih cesta i dr.. Vinjete su postale odlično prihvatljive u zemljama koje ih koriste jer omogućuju vozačima cijenovno prihvatljivije korištenje autocesta i brzih cesta diljem svojih država.

7. LITERATURA

Internet stranice:

1. <http://www.ezv.admin.ch/> (svibanj, 2008)
2. <http://www.skatteverket.se/skatter> (svibanj, 2008)
3. <http://www.deutschepost.de> (svibanj, 2008)
4. <http://www.teretna-vozila.com/> (srpanj, 2008)
5. <http://www.motorway.hu/> (rujan, 2008)
6. <http://www.dars.si/> (lipanj, 2008)
7. <http://www.asfinag.at/> (rujan, 2008)
8. <http://www.aebtri.com/> (srpanj, 2008)
9. <http://commons.wikimedia.org/wiki/Image> (svibanj, 2008)
10. <http://www.hrvatskiprijevoznik.hr/> (lipanj, 2008)
11. <http://www.ceskedalnice.cz/> (kolovoz, 2008)
12. <http://www.jutarnji.hr/> (srpanj, 2008)

SAŽETAK

Zdravko Peran

Darijo Šego

Martina Ljubić

Vinjete

Uporaba vinjeta kao načina plaćanja cestarine na autocestama u državama srednje Europe koje je koriste uključujući i Švicarsku pokazalo se kao jednostavno i dobro rješenje.

Zbog svojih dimenzija, različitih vremena trajanja, načina uporabe i mogućnosti kupovanja praktične su za svaki automobil i ostala vozila na kojima se nalaze. One imaju brojne prednosti koje smo naveli u radu.

Rad smo podijelili na nekoliko dijelova gdje smo pokazali općenite podatke i tehničke podatke o vinjetama i zemljama u kojima se koriste, s naglaskom na Austriju, Sloveniju i Mađarsku kao Hrvatskoj susjednim državama, te što bi uporaba vinjeta donijela Hrvatskoj.

Također je prikazan je primjer Eurovinjeta (koriste se za plaćanje cestarine za teretna vozila) u Švedskoj.

Ključne riječi: vinjete, E-vinjete, Eurovinjete, plaćanje cestarine

SUMMARY

Zdravko Peran

Darijo Šego

Martina Ljubić

Vignette

Using vignette as payment toll on motorways or highways in some country in middle Europe whose are using them including Switzerland is very simple and good solution.

Because of theirs dimensions, different time of validity, the way of using and the way of buying them, they are practical for every personal car and other motor vehicles who applying them. They have many advantages which we show them in this paper or article.

This paper has few parts in which we show general data and technical data about vignettes and countries who use them, with accent on Austria, Slovenia and Hungary because they are Croatian neighboring countries, and we show what will vignette bring to Croatia.

Also there is example of Eurovignette (they are used for motorway payment for trucks in some countries) in Sweden.

Key words: vignette, E-vignette, Eurovignette, payment toll